

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. IV. Romana Affictus, seu Defalchi. De defalco, seu remissione pensionis competente ratione damni proveniente an edacitate locustarum, seu bruchorum; Et an competat, ubi conductor renunciando ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

ROMANA

AFFICTVS.

SEV

DEFALCHI,

PRO

VINCENTIO PATERNO,

CUM

CAPITULO S. PETRI.

*Casus disputatus coram Consulibus Agriculture, sed
sopitus per concordiam.*

De defalco seu remissione pensionis competente ratione damni proveniente ab edacitate locustarum seu bruchorum; Et an competat ubi Conductor renunciando exceptioni defalchi, in aliquo casu se remittit arbitrio locatoris, quomodo hæc remissio in arbitrium intelligenda sit.

SUMMARIUM.

- 1 **C**asus controversus.
- 2 Pactum collatum in arbitrium unius ex contrahentibus intelligitur de arbitrio boni viri per iudicem supplendo.
- 3 De differentia inter arbitrium & voluntatem.
- 4 De verbis amplis denotantibus liberam voluntatem resoluendis in arbitrium.
- 5 Casus valde insoliti & incogniti non veniunt sub susceptione seu renunciatione.
- 6 Quomodo intelligenda sint huiusmodi renunciationes.

DISC. IV.

CONDVXIT Vincentius Paternus à Capitulo Sancti Petri quoddam casale sub eo pacto inter cætera, quod conductor ex quacumque causa, in specie ex illa locustarum seu grillorum non posset prætere de falcum, neque ejus prætextu pensiones denegare, remittendo se tali casu ejusdem locatoris arbitrio & discretioni, unde cum ex magna locustarum seu grillorum voracitate intolerabile damnum passus esset, ac propterea pulsatus ad solutionem pensionis opponeret de defalco, locator verò replicaret de pacto ut supra, orta desuper controversia coram Consulibus Agriculture; Pro conductore scribens dicebam, cum sensu etiam veritatis, dicto pacto non obstante, dum non dubitabatur de damno intolerabili ultra dimidium juxta receptam decisionem 422. Coccini, locum esse defalco, quia pactum, per quod unus contrahentium arbitrio & discretioni alterius se remittit, intelligendum est arbitrio boni viri, præter quod si illo abutatur, intrat arbitrium judicis, *text. in l. si liberus secunda ff. de operis libertorum*

benè Innoc. in cap. veniens num. ultimo, & in cap. Sane de renunciatione Alex. & Iaf. in l. si sic ff. de legatis primo, Baiard. ad Clar. §. finali quest. 49 n. 68. plene Gizzarell. dec. 57. Rouit. super pragm. in rubr. de composit. num. 11. apud quos ceteri.

Eoque magis præmissam conclusionem in hac facti specie procedere dicebam ex pluribus; Primum quia verba non erant effrenata & continentia remissionem in liberam voluntatem locatoris; sed in arbitrium & discretionem, quæ verba strictius patent quam voluntas juxta distinctionem, de qua apud Cavaler. dec. 374. & in specie de verbo discretio Alex. in dicta l. si sic num. 9. in fine, & ceteri apud Menoch. de arbitrar. qu. 8. num. 24. Secundò quia ubi agitur de damno vitando, tunc omne verbum quamvis latum, & alias importans liberam voluntatem reduci debet ad arbitrium boni viri, *ut ex Bald. Afflict. & alijs Gizzarell. dicta dec. 57. n. 7.* Tertio clarius, quia verba lata & præferentia liberam voluntatem latius patent, ac majorem habent operationem quam verba denotantia arbitrium, quoties collata sunt in tertium, secus autem ubi agitur de actibus correspectivis, & collata sunt in unum ex contrahentibus, quia semper intelliguntur prout de jure, & arbitrio boni viri *Iaf. in d. l. si sic num. 30. Menoch. de arbitrar. q. 7. num. 6.* Et demum quarto, quod huiusmodi remissio quamvis per verba lata & effrenata, nunquam debet operari aliquod illicitum & iniquum *Menoch. dict. qu. 7. num. 77.* illicitum verò est ut conductor, qui nullum fructum à re conducta percepit velit in vim huiusmodi pactorum consequi mercedem, quoniam esset locupletari de alieno *Burratt. dec. 359. num. 10. Millin. dec. 29. num. 11. Prat. obser. 73. num. 18. & sequen.* Quod si procedit in quocumque privato, multo magis attendendum esse dicebam in Ecclesia, quæ justitiæ & æquitatis major cultrix esse tenetur.

Et quamvis in contrarium adduceretur auctoritas Baldi *conf. 195. num. 8. lib. 2.* Replicabam illum loqui de verbis importantibus liberam voluntatem, ibi *Quod unusquisque possit edificari facere in suo territorio pro libito voluntatis*, quod in præfenti non concurrebat, dum verba restricta erant ad arbitrium & discretionem; Ac ulterius in eo casu non agebatur de actu mere correspectivo, in quo indiscretus arbitrij usus importaret iniquitatem, ac locupletationem de alieno, in quo est punctus ut supra.

Clarius verò, quia renunciatio huiusmodi casibus conventa erat potius ex quodam antiquo consueto formulario instrumentorum, quam quod verè partes ad illos cogitarent, præsertim ad eum locustarum seu grillorum, quoniam à saculo de his non habebatur in hac regione memoria, itaut initio etiam apud ipsummet Pontificem Innocentium crederetur fabula; Vbi autem casus est omninò insolitus & verisimiliter non prævisus, tanquam ex deficiente voluntate non venit sub huiusmodi generalibus renunciationibus juxta sententiam *Bart. in l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis cautionibus*, & ceteris allegatis firmant *Menoch. 27. num. 18. & sequen. Millin. dec. 139. num. 2. cum sequen. Burratt. 359. num. 5.* Et in specie locustarum *Magon. de Florent. 67. num. 15.* ex ea manifesta ratione, quod non est verisimile, ut reperitur conductor tam stultus, ut existimans ex re conducta nullum fructum consequi posse, sed evidens damnum, velit ad pensionem se obligare, itaut potius

tius pactum tanquam sapiens iniquitatem remanere debeat vitiatum vel non operativum, idèoque solum discrete intelligendum est pro removendis illis exceptionibus, quæ ex sola juris subtilitate & rigore solent opponi per conductores pensionis solutionem effugientes, ut per Mellin. dicta dec. 139. & 145. dec. 188. num. 8. cum sequen. par. 4. divers. Buratt. in dicta dec. 359. Præsertim in conductio- nibus hujusmodi prædiorum rusticorum, quæ fiunt per colonos & viros idiotas ad hujusmodi clausulas & renunciaciones reflectere non solitos, earumque vim non percipientes, & juxta præmissa etiam concorditer honesta remissio concessa fuit.

FERRARIEN.

COMPUTORVM

PRO

FRANCISCO CIRO

CUM

CAMERA APOSTOLICA.

Casus discussus in Congregatione computorum, & solutus per benevolam compositionem.

De Defalco competente conductori ex impedimentis provenientibus, partim ex casu, & partim ex culpa seu facto locatoris, quomodo in una & quomodo in altera impedimenti specie attendendum sit damnum, & respectivè facienda remissio.

SUMMARIUM

- 1 **F** Alti species seu casus controversia.
- 2 **T**raditur theorica generalis in hac materia de falchi juxta facti species applicanda, ex de actione contra locatorem ad interesse.
- 3 **C**onductor agit ad interesse totale etiam lucri amissi ob impedimentum culpa locatoris.

DISC. V.

Conduxit de anno 1641. Franciscus Cirus à Camera ad novennium pro annua pensione scutorum 1300. unam ex vallibus Comaclensibus aliàs Clomacensibus nuncupatam Volana, cum ea conventionione inter alias, quod Camera conductori dare tenetur duas postas in superioribus vallibus existentes; Et quia dicta vallis, utpotè mari magis proxima erat ferè devastata; & piscationi incongrua, conductor cum ejus industria & notabili sumptu eam reduxit ad culturam & congruam piscationem; Sed cum de anno 1645. flumen Padi irrupisset in valles, pro istarum conservatione, data opera devastata fuit dicta vallis, ut per eam aquis inundantibus daretur exitus in mare, ac deinde de anno sequenti eadem Camera dictam valem univit locationi universalis omnium aliarum vallium Comaclensibus aliàs facta, dictumque conductorem jure suo per aliud quadriennium dura-

turo privavit; Cum igitur in redditionem computorum pro pensionibus percursis, ex prædictis aliisque causis multis defalchi, ac expensarum, & interesse partitas dictus Cirus ad sui exonerationem posuisset, Camerales verò defalcum à conductore petitem, stante quod nullum concurrebat pactum, regulare vellent cum rigorosis & generalibus terminis deductis ex cap. potuit, & cap. propter sterilitatem extra locati & l. licet Cod. eodem cum ibi notatis, ex eo præsertim, quod constare deberet de damno intolerabili ultra dimidium juxta opinionem in curia receptam ex decisione Coccini 422.

Hinc assumpta disputatione in Congregatione computorum, pro conductore scribens, stante paritarum diversa natura seu qualitate, theoreticam generalem, cum sensu etiam veritatis, præmittendam, ut deinde illius applicatio singulis partitis discrete & pro earum qualitate fieri posset; Ideoque dicebam in proposita materia hanc esse veram & receptam distinctionem pluries ac plenius occasione appaltuum de vestigalibus & juribus Principis deductam sub tit. de Regalibus, ubi hæc materia remissionis pensionis fere radicitus examinatur, constituendo plures casus; Quorum primus est ubi fructuonis impedimentum provenit à casu mere fortuito, & tunc distinctio est, an damnum sit in substantia, vel in fructibus, ut primo casu non requiratur qualitas intolerabilitatis, sed illud tale quale sit conductori refici debeat in pensionis remissione, non autem in alterius damni refectione, id est quod locator abstineat ab exactione pensionis pro rata rei defecta, perinde ac si tanquam ex deficiente subiecto contractus pro ea parte evanisset; In secundo autem casu intrant dicti termini generales damni intolerabilis continentis læsionem, quæ juxta opinionem magis communem & receptam inter privatos esse debet ultra dimidium juxta dictam dec. 422. Coccini, sed cum sufficit in sexta, ut sub tit. de Regal. disc. 65. & in alijs ibidem.

Alter casus est ubi damnum provenit facto tertij, & tunc plures intrant distinctiones, ea præsertim, de qua apud Soccin. in magistralsi cons. 156. lib. 2. An scilicet locator impedimento consulere possit nec ne; Si enim non potest, computatur inter casus, proindeque intrat distinctio in præcedenti specie tradita; Si verò potest & negligit, reputatur factum proprium & culposum, ita ut cadat sub tertio casu sequenti impedimenti resultantis ex facto ipsius locatoris, eorumque ministrorum, ex quo, sive damnum sit in substantia, sive in fructibus, intrat resectio totalis damni, & quanti conductoris interest impedimentum non adfuisse, sive patientiam præstitam esse, etiam illud interesse, quod consistat in amissione lucri per conductorem verisimiliter faciendi, juxta dec. 285. post Pasiscum de Salviano, & latius actum habetur dicto tit. de Regalibus, præsertim in alia Ferrarien. defalchi disc. 159 in alijs ibidem pluries.

Applicando igitur ad casum, quatenus pertinebat ad partitam non traditionis duarum postarum in contractu ab initio deductarum, quas Camera nunquam tradidit, cadebat tertius casus seu ultima species distinctionis super refectione totalis interesse etiam ratione lucri amissi, atque in effectu non intrabant termini defalchi seu remissionis pensionis, sed alij damnorum & interesse ob non implementum; Et e converso altera partita damni passi ex irruptione aquarum Padi antequam ad

dotalem